

LETOS MINEVA 65 LET OD VRNITVE IZ IZGNANSTVA IN BEGUNSTVA NA OPUSTOŠENE DOMOVE

POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI
PRI POŠTI 1102 LJUBLJANA

VESTNIK

INTERNO GLASILO DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941–1945

LJUBLJANA, MAJ 2010 – Št. 84

SREČANJE GORENJSKIH IZGNANCEV 8. MAJA 2010 V MOŠNJAH

Krajevni odbor DIS Radovljica je organiziral 10. srečanje gorenjskih izgnancev ob 65. obletnici konca druge svetovne vojne in 65. obletnici vrnitve izgnancev na opustošene domove. Prireditelj je bila 8. maja v Mošnjah na Gorenjskem. Prvi je spregovoril predsednik KO DIS Tone Pristov, ki je v pozdravnem govoru med drugim dejal:

Spoštovani, dragi izgnanci in drage izgnanke!

Dovolite, da vas v imenu Krajevne organizacije DIS Radovljica toplo pozdravim. Zbrali smo se na našem že 10. srečanju gorenjskih izgnancev, v tej prijazni vasici Mošnje, ki pa ima svojo zgodovino.

Rad bi pozdravil naše odlične goste: predsednico DIS Ivico Žnidaršič; slavnostnega govornika mag. Franca Žnidaršiča, poslanca DZ RS; našega župana Janka S. Stuska, ki je tudi pokrovitelj tega srečanja; predsednika KS Mošnje Franca Peternela

ter vse druge župane, predsednike gorenjskih izgnancev ter goste. Moj pozdrav velja tudi vsem prisotnim vojnim veteranom, prijateljem, sorodnikom in znancem.

Se še spomnite, dragi izgnanci in izgnanke, kaj vse smo doživeli leta 1941? V Evropi in pri nas v Sloveniji je divjala 2. svetovna vojna. Bila je kruta, krvava in krivična. Prizanesla ni nikomur.

Končno je prišel tisti čudoviti, srečni in veseli mesec maj 1945. To je bilo pred 65 leti. Končala se je 2. svetovna vojna in nam prinesla novo upanje. Imeli smo srečo, da smo ostali živi. Milijoni ljudi po svetu pa te sreče niso imeli.

Dragi izgnanci in izgnanke, danes je vaš praznik, Izkoristite ga polno. Naj bo to vaš srečni dan, poln spominov, prijetelega druženja in veselja. O tistih časih izpred 65 let pripovedujte svojim sinovom in hčeram, vnukom in vnukinjam. Spomini na tiste krute in težke čase se

ne smejo nikoli pozabiti in ne zbledeti. To smo dolžni zaradi svojih potomcev in zgodovine. Na koncu bi rad čestital KS Mošnje in KS Begunje za njihova krajevna praznika, ki sta posvečena prav tem spominom. Vabim vas, da si vzamete čas in si ogledate še spremljajoče razstave. Ne bo vam žal!

Vsem pa želim prijetno druženje in dobro počutje med nami ter da odnesete lepe spomine s tega našega srečanja. Te želje ponesite še vsem vašim domačim, posebno še ostarelim in bolnim.

*Tone Pristov,
predsednik KO DIS Radovljica*

Iz slavnostnega govora mag. Franca Žnidaršiča, poslanca Državnega zbora RS

Spoštovane izgnanke, izgnanci, begunci, spoštovani udeleženci današnje prireditve, spoštovani Janko Stushek, župan občine Radovljica, vse lepo pozdravljam, še posebej lepo pozdravljam predsednika Krajevne organizacije DIS Antona Pristova, ki je s svojimi sodelavci glavni organizator tega srečanja.

Zbrali smo se, da bi počastili 65. obletnico zmage nad nacifašizmom in konec

najbolj brutalne vojne v človeški zgodovini ter 65. obletnico, odkar smo se vrnili iz izgnanstva in begunstva. Čeprav je od grozot druge svetovne vojne minilo že 65 let, je preživeto trpljenje še vedno v spominu vseh žrtev vojnega nasilja.

Druga svetovna vojna je zajela 40 držav. V njej je umrlo 55 milijonov ljudi, kot vojaki, žrtve zračnih napadov, kot izgnanci, begunci in prisilni delavci.

Na ozemlju tretjega rajha je bilo zgrajenih 14.000 koncentracijskih in drugih taborišč, v katera so zaprli več kot 18 milijonov ljudi iz vse Evrope, 11 milijonov so jih usmrtili.

Za izgnane Slovence je Hitler organiziral več kot 400 izgnanskih taborišč, v katerih smo izgnanci trpeli in vsi ne preživeli grozot vojne. Tudi iz Gorenjske je nemški okupator predvidel izgon okrog 100.000

ljudi, zaradi vstaje proti okupatorju pa mu to ni uspelo. Uspelo pa mu je prek zbirnega taborišča v Goričanah izgnati 4200 Gorenjcev v nemška izgnanska taborišča in 2300 v Srbijo.

Slovenijo so leta 1941 okupirale kar štiri države: Nemčija, Italija, Madžarska in Neodvisna država Hrvatska (NDH). S to genocidno okupacijo je nacifašizem name nil slovenskemu narodu uničenje.

Pa ni šlo samo za slovenski narod. Za Hitlerja so bili moteči in odvečni vsi slovanski narodi. To je premalo znano in prav je, da se ve, da ni bil načrtovan le genocid nad Judi, ampak tudi genocid nad slovanskimi narodi.

Pojavljajo se fašistične in neonacistične organizacije

Kot žive priče fašističnega in nacističnega preganjanja moramo opozarjati na nove pojave nacifašističnih organizacij, o katerih lahko vsak dan beremo v časopisih in se ne dogajajo le v Nemčiji, ampak tudi pri nas.

Zaradi mladih ljudi, ki nasedajo takim provokacijam, moramo javno protestirati in opozarjati na nevarnosti, ki jih prinašajo rasna nestrpnost, kršitve človeškega dostojanstva, opravičevanje zločinov in spreminjanje zgodovine.

Večina nemškega naroda zavrača nacizem

Velikanska večina nemškega naroda danes obsoja takratno ravnanje nemškega rajha in zavrača pojave nacizma. Prav je, da s sedanjo generacijo razvijamo prijateljstvo, sodelovanje in mirno sožitje.

Ob tem moram povedati, da vedno več nemških županov skrbi za grobove umrlih izgnancev v Nemčiji. V mestu Rudolstadt sem 16. aprila letos prisostvoval odprtju razstave o prisilnem delu v tem mestu med drugo svetovno vojno. Ob razstavi so

Slavnostni govornik na prireditvi gorenjskih izgnancev je bil mag. Franc Žnidaršič, poslanec Državnega zbora Republike Slovenije, ki ga je množica udeležencev toplo pozdravila. Deležen je bil tudi veliko pohval za svoje delo v DZ ter skrb za upokojece in žrtve vojnega nasilja ter socialno varnost prebivalcev.

Priveditve ob 65. obletnici zmage nad fašizmom in nacizmom ter vrnitve iz izgnanstva in begunstva

Nadaljevanje s prve strani

predvajali tudi vse tri oddaje Televizije Slovenije o izgonu Slovencev 1941-1945. Pa ne samo to, v tem mestu so ustanovili tudi društvo za proučevanje prisilnega dela.

Izgnanci skrbimo za ohranjanje zgodovinskega spomina

Izgnanci, begunci, prisilni delavci in druge žrtve vojnega nasilja skrbimo za zgodovinski spomin in opozarjamo na resnico, kdo je bil agresor in kdo žrtev. Zato opozarjamo in znova pojasnjujemo, kaj hudega so povzročili fašisti in nacisti ter njihovi sodelavci in podporniki. Zlasti mlade generacije niso dovolj seznanjene o tem, kaj bi se zgodilo s slovenskim narodom, če bi zmagala Hitler in Mussolini. Slovenski narod bi izginil, slovenski izgnanci pa bi delali kot sužnji v vseh pokrajinah tretjega rajha.

Ljudje, ki so preživeli holokavst, trpljenje v nacističnih in fašističnih taboriških smrti, ljudje, ki so preživeli trpljenje v izgnanskih taboriških, na prisilnem delu in begunstvu, odhajajo drug za drugim. Kmalu neposrednih prič te katastrofe ne bo več, ne sme pa iz zgodovine izginiti spomin na ljudi, ki so vse to doživeli.

Zato je tako pomembno, da se objavljajo pričevanja in spomini, da se zbira gradivo in pripravljajo razstave ter dopolnjujejo muzeji in arhivi. V minulih dneh ste v tej smeri veliko naredili tudi na Gorenjskem; odprli ste razstavo o izgonu v Radovljici, na Jesenicah v Kosovi graščini in tu v Mošnjah poleg že obstoječe stalne razstave še razstavo slikarskih del na temo izgnanstva.

Država bi morala to dejavnost podpirati, saj država, ki nima nepristranskega spomina za preteklost, tudi lepše prihodnosti ne more pričakovati.

Potvarjanje zgodovine in omalovaževanje našega trpljenja je žalitev

Poskusi spreminjanja zgodovine sejejo delitev in nezaupanje tudi v mlade generacije, kar lahko pripelje do novih hudih posledic.

Nasprotujemo vsakemu poskusu, da se enačijo agresorji in žrtve agresije, nacisti, fašisti in njihovi sodelavci ter borci anti-fašisti. Pojavljajo se poskusi omalovaževanja zmag nad fašisti in nacisti, zanikanja holokavsta, opravičevanje sokrivcev in sodelavcev okupatorja. Spreminjanje zgodovine in omalovaževanje našega trpljenja, v našem času, je žalitev za vse preživeli in priče tega groznega obdobja.

Na žalost k poizkusu rehabilitacije kolaboracije dejavno prispevajo nekatere politične stranke, pozabljajoč, da je kolaboracija brez dvoma odgovorna za premnoge

žrtve rodoljubov in njihove lastne. Nekateri imajo osebne travme in razloge za opravičevanje kolaboracije, manj razumljiva pa je podpora taki politiki, ki sili v bridko spoznanje, da se iz hudih časov nismo nič naučili in nas lahko zato v prihodnje spet doleti nesreča.

DIS opravlja pomembno delo

Da bi zgodovinski spomin na najbolj tragično obdobje evropske zgodovine še za naprej ostal verodostojen, že od ustanovitve naprej skrbi DIS. Skoro dve desetletji se bori za pravice žrtev vojnega nasilja. **DIS je izbral dejansko vse, razen plačila odškodnine za gmotno škodo.** Slednjo bi država lažje poravnala, če bi katera koli oblast v samostojni državi zmogla zapreti vprašanje vojne odškodnine s strani nemške države, a se to žal ni zgodilo. V tem mandatu sem skušal spraviti to zadevo v Koalicijski sporazum, vendar me stranka pri tem ni podprla in tega v Sporazumu ni. V zadnjih letih smo dosegli vsaj to, da je medresorska komisija s pomočjo DIS zbrala potrebne podatke in pripravila podlage za sprejem zakona.

Kako bo s tem v prihodnje, pa bo treba spraševati še naprej.

DIS je tako dobro organiziran, da smemo trdno verjeti, da bo to vprašanje skušal rešiti v času, ko bo vsaj še nekaj živih neposrednih oškodovancev.

Izreden pogum in dobro organiziranost je DIS pokazal tudi 6. junija lani, ko je organiziral prvi evropski kongres izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920-1945 in na ta način povezal tudi sorodne organizacije in društva iz 11 evropskih držav.

S kongresa je bil poslan poziv vsem predsednikom evropskih držav, naj več storijo za preprečitev nastajanja novih fašističnih in nacističnih organizacij, naj več storijo za preživele žrtve fašizma in nacizma in se zavzamejo, da bi naslednice agresorskih držav druge svetovne vojne poravnale vojno škodo.

Odziv na prvi evropski kongres je večji, kot smo pričakovali

Odziv po Evropi na sklepe kongresa je večji, kot smo pričakovali. Zato ni naključje, da bo prvi sestanek članov Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev, ki je bil ustanovljen lani na kongresu, v Ljubljani 4. junija 2010.

Naj k ohranjanju živega zgodovinskega spomina prispeva tudi današnja prireditve, Vladi in Državnemu zboru RS pa da spodbudo, da končno sprejmeta zakon o odškodninah za gmotno škodo, nastalo med drugo svetovno vojno.

Hvala za vašo pozornost.

Mag. Franc Žnidaršič

ZAHVALE IN PRIZNANJA

Na prireditvi v Mošnjah je predsednica DIS Ivica Žnidaršič podelila zahvalno listino Krajevni organizaciji DIS Radovljica, predsedniku KO DIS Antonu Pristovu, predsedniku KS Mošnje Francu Peternelu za organizacijo prireditve gorenjskih izgnancev ter zaslužnemu članu DIS Antonu Penetu, piscu knjige Oropani brezskrbne mladosti Jakobu Galičiču, za slikarsko razstavo Vidi Soklič in Antonu Kovačiču. Zahvalno listino so prejeli tudi Muzeji Gorenjske.

VABILO

Krajevne organizacije DIS mariborske regije organizirajo v počastitev dneva izgnancev in 65. obletnice zmage nad nacizmom in fašizmom ter 65. obletnice vrnitve iz izgnanstva in begunstva

REGIJSKO PRIREDITEV V SOBOTO, 5. JUNIJA 2010, OB 11. URI

pri spomeniku izgnancev, na Trgu pregnanih (mariborske kasarne Melje)

Otvoritev prireditve

Majda Cvetanovski, predsednica KO DIS Maribor Tabor

Pozdravni govor

Rok Peče, podžupan Mestne občine Maribor

Slavnostna govornica dr. Spomenka Hribar

Kulturni program bodo izvajali: Pihalni orkester Svoboda Maribor
moški pevski zbor Slave Klavara
dramski igralci SNG Maribor in
učenci Osnovne šole Franc Rozman - Stane

Za KO DIS Maribor
Davorin Zdovc

OBVESTILO

Krajevne organizacije DIS ljubljanskega območja vabijo člane Društva in prijatelje na tradicionalno

srečanje v MOSTECU v nedeljo, 6. 6. 2010, ob 13. uri (in ne 5. 6. 2010, kot je bilo prvotno objavljeno)

Govorila bo predsednica DIS Ivica Žnidaršič, zapel nam bo pevski zbor Fantov z Barja, za ples pa bo igral Janez Kogovšek.

Vabimo vse izgnance, begunce, prisilne delavce in druge žrtve vojnega nasilja ter svojce, da se srečanja udeležijo v čimvečjem številu.

Za pripravljalni odbor
Drago Hribšek

VABILO

Veliko srečanje in prireditve izgnancev Dolenjske, Posavja, Zasavja in Bele krajine ob 65. obletnici zmage in vrnitve iz izgnanstva bosta

na Bučki v soboto, 10. julija 2010, ob 11. uri, pri Kulturnem domu na Bučki.

Pred prireditvijo bo pohod ob nemško-italijanski meji od Telč do Bučke, dolg 9 km. Zbor pohodnikov bo na Telčah ob 8. uri.

Vse informacije o prireditvah na Bučki dobite pri predsednici KO DIS Bučka Silvi Marjetič, telefon 07-309-10-40 in mobi 041-462-821.

Veselimo se množičnega srečanja.

Predsedniki vseh osmih Krajevnih organizacij DIS gorenjskega območja na prireditvi v Mošnjah 8. maja 2010. Med njimi so tudi mag. Franc Žnidaršič, poslanec DZ, Janko Stušek, župan Občine Radovljica, in Ivica Žnidaršič, predsednica DIS.

. Informacije . Informacije . Informacije .

SIMPOZIJ V PRAGI O FAŠISTIČNEM IN NACISTIČNEM NASILJU MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Od leve proti desni: Józef Sowa, predsednik poljskega društva, Ivica Žnidaršič, predsednica Društva izgnancev Slovenije 1941–1945, Gregor Kaplan, sekretar Komisije za mednarodno dejavnost, in Nikolaj Dorožinskiy, predsednik ruske zveze žrtev fašizma (Praga, 27. 3. 2010)

Vsoboto 27. marca 2010 je bil na Češkem v Pragi simpozij, ki ga je organiziralo društvo Krog državljancev Češke republike, izgnanih leta 1938 z obmejnih ozemelj. Simpozij je vodil in organiziral predsednik češkega društva Jiří Prokop.

Na simpoziju je bil govor o zamočnem sporazumu med Hitlerjem, Italijo, Francijo in Anglijo, sklenjenem 29. septembra 1938 o priključitvi Sudetov k tretjemu rajhu, in nacističnem nasilju nad Čehi v času okupacije celotne Češkoslovaške, ki se je zgodila leta 1939. V osnovnem referatu je bil predstavljen celoten zgodovinski potek nasilja nad češkim narodom med drugo svetovno vojno.

Na simpoziju v Pragi je bilo precej časa namenjenega razpravi o sklepih, sprejetih na prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945, ki je bil v Ljubljani 6. junija 2009.

Na simpoziju v Pragi so sodelovali tudi predstavniki društev in organizacij izgnancev iz Poljske Jozef Sowa, iz Ukrajine

Markiian Demydov, iz Slovaške dr. Juraj Drotár, iz Rusije Nikolaj Dorožinskiy ter iz Slovenije Ivica Žnidaršič in Gregor Kaplan. Vsi so dali referate o nasilju in genocidni politiki do slovanskih narodov med drugo svetovno vojno.

Izraženih je bilo veliko pohval Društvu izgnancev Slovenije 1941–1945, ker je organiziralo prvi evropski kongres in prvič povežalo sorodna društva in organizacije žrtev fašizma in nacizma v Evropi.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič je na simpoziju govorila o odzivih predsednikov evropskih držav na pismo, ki so ga prejeli s kongresa v Ljubljani, in o pobudah, da bi Muzej izgnancev na gradu Rajhenburg postopoma postal evropski muzej s prikazom izгона tudi drugih evropskih narodov.

Poudarila je, da je bil odziv na kongres velik, saj si v Evropi kar sledijo simpoziji in konference, na katerih obravnavajo sklepe kongresa in kot žive priče žrtev nacizma in fašizma potestirajo proti spreminjanju zgodovine in povečevanju tistih, ki so med drugo svetovno vojno

sodelovali z nacisti in povzročili tudi izgon številnih narodov. Opozorila je na poskuse omalovaževanja zmage nad fašisti in nacisti, zanikanja holokavsta, poskuse opravičevanja sokrivcev in sodelavcev fašizma in nacizma.

Na simpoziju v Pragi so sprejeli pobude za ohranjanje zgodovinske dediščine in protest proti pojavom novih fašističnih in nacističnih organizacij.

Sprejet je bil sklep, da se s prvega sestanka Mednarodnega odbora, ki bo 4. junija v Ljubljani, ponovno pošljeta pobuda in zahteva predsednikom zvezniških držav v drugi svetovni vojni, naj se zavzemajo za uresničitev sklepov, sprejetih na mirovnih in reparacijskih konferencah o vojnih odškodninah za odvzeto in uničeno premoženje, ter da se končno popravijo krivice, storjene upravičencem zaradi nepopravnane gmotne škode.

Na prvem sestanku Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945, ki je bil ustanovljen na kongresu v Ljubljani,

pa naj se pošlje pismo tudi predsedniku evropskega sveta Hermanu Van Rompuyu in generalnemu sekretarju Ban Ki Munu.

Na prvem sestanku v Ljubljani bi sprejeli tudi pravila za delovanje Mednarodnega odbora.

Na plenarnem delu simpoziju v Pragi je predsednik ruskega društva gospod Nikolaj Dorožinskiy podelil predstavnici DIS Ivici Žnidaršič spominsko odlikovanje »Zmaga« kot priznanje za povezovanje žrtev fašizma in nacizma v Evropi.

Pred simpozijem v Pragi je bilo tudi srečanje s slovenskim veleposlanikom v Pragi mag. Francem Butom.

V zvezi s pismom, ki ga je predsednica DIS pred simpozijem poslala češkemu, poljskemu, ruskemu, slovaškemu in ukrajinskemu društvu, naj prinesejo v Prago slikovni material za nastajajoči evropski muzej na gradu Rajhenburg, je prišlo kar veliko slikovnega in drugega gradiva o genocidni politiki do slovanskih narodov med drugo svetovno vojno.

Gregor Kaplan

Jiří Prokop, predsednik češkega društva, in doc. dr. Jan Němeček, ki je imel referat na simpoziju v Pragi (Praga, 27. 3. 2010)

Od leve proti desni: dr. Juraj Drotár, predsednik slovaškega društva, Nadija Slesarewa, ukrajinska zveza žrtev fašizma, in Markiian Demydov, predsednik ukrajinske zveze žrtev fašizma (Praga 27. 3. 2010)

Mednarodna konferenca o skrbi za izgnance, prisilne delavce in begunce žrtve fašizma in nacizma v nekaterih evropskih državah

Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945 organizira 4. junija 2010 v Ljubljani Mednarodno konferenco o skrbi za izgnance in begunce v nekaterih evropskih državah.

Referate so že prijaviли predstavniki organizacij in društev iz Slovenije, Avstrije, Belorusije, Češke, Hrvaške, Francije, Poljske, Rusije, Slovaške, Srbije in Ukrajine.

S konference bo poslano pismo predsedniku Sveta Evropske unije Hermanu Van Rompuyu in generalnemu sekretarju organizacije Združenih narodov.

Sprejeta bo tudi skupna deklaracija o škodljivih poskusih spreminjanja zgodovine in potrebi po večji skrbi za žrtve nacizma in fašizma v Evropi ter protest proti nastajanju novih fašističnih in nacističnih organizacij.

Po konferenci bo prvi sestanek Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1920–1945. Na sestanku bomo ugotovili imenski seznam članov Mednarodnega odbora izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma 1920–1945, ki je bil ustanovljen na prvem evropskem kongresu v Ljubljani, 6. junija 2009, obravnavali in sprejeli pravila o delovanju Mednarodnega odbora, izvolili predsednika in dva podpredsednika Mednarodnega odbora in se dogovorili za kraj in vsebino naslednjega sestanka Mednarodnega odbora, ki bo vsako leto v drugi državi.

I. Žn.

. Informacije . Informacije . Informacije .

OTVORITEV RAZSTAVE O PRISILNEM DELU V NEMŠKEM MESTU RUDOLSTADT

Ob odprtju razstave o prisilnem delu v nemškem mestu Rudolstadt sta udeležencem govorila mag. Franc Žnidaršič in Zdenka Kaplan. (Od leve proti desni: dr. Hartmut Franz, dr. Helga Franz, Jörg Reichl, Sabine Christophersen, mag. Franc Žnidaršič in Zdenka Kaplan.)

Iz govora

mag. Franca Žnidaršiča ob odprtju razstave

»Vesel sem bil povabila na odprtje razstave o prisilnem delu, ker sem bil v tem mestu že kot otrok. Skupaj z vso družino sem bil izgnan najprej v zbirno taborišče v Rajhenburg, nato so nas odpeljali v Erfurt, Apoldo, Blankenburg in od tam v Rudolstadt. V vašem mestu smo dočakali tudi konec druge svetovne vojne.

Hvaležni smo, da je vaša občina tako lepo uredila grobove umrlih v tukajšnjem taborišču v času druge svetovne vojne in da posvečate toliko pozornosti zgodovini in s tem utrjujete zavest, da se kaj takega, kot se je dogajalo med drugo svetovno vojno, ne sme več ponoviti.

Pomembno je, da je tisti čas za nami, da sodelujemo v prijateljstvu in da so tudi mladi presegli stare zamere in želijo živeti in sodelovati ne glede na zgodovinsko preteklost.

Čestitam za tako skrbno pripravljeno razstavo, ki bo pripomogla k nadaljnjemu poglobljanju prijateljstva med nami.

Veseli nas, da lahko danes tudi skupaj pogledamo film O izgonu Slovencev 1941–1945, ki ga je posnela TV Slovenija tudi z vašim sodelovanjem.«

Iz govora Zdenke Kaplan

»Lepo pozdravljeni, dragi prijatelji, spoštovana gospoda župan Jörg Reichl in bivši župan dr. Hartmut Franz ter gospe dr. Helga Franz in Sabine Christophersen.

Danes sem še posebno vesela, da sem med vami ob odprtju razstave o prisilnem delu Slovencev.

Prinašamo vam pozdrave Društva izgnancev Slovenije 1941–1945 in še posebno zahvalo in čestitke za to prireditev od predsednice DIS, ki ji je zelo žal, da danes ne more biti tukaj.

Poznavanje in razumevanje zgodovinskih dogodkov iz druge svetovne vojne utrjuje naše prijateljstvo, ki se iz leta v leto krepi.

V minulih desetih letih smo v tem mestu doživeli veliko prijetnih presenečenj. Naj omenim nekatera: ureditev pokopališča umrlih taboriščnikov,

občudovanja vredna je ustanovitev društva za proučevanje prisilnega dela, razpis seminarskih nalog o prisilnem delu, udeležba vaše delegacije na prvem evropskem kongresu izgnancev žrtev fašizma in nacizma, ki je bil lansko leto v Ljubljani, sodelovanje pri nastajanju televizijskih oddaj o taboriščih in prisilnem delu Slovencev v Rudolstadtu in drugod in uspelo vam je pripraviti tudi razstavo, ki je bila danes odprta.

Številni stiki, ki smo jih začeli razvijati s prejšnjim županom g. dr. Hartmutom Franzem, njegovo soprogo dr. Helgo in Sabine Christophersen, se nadaljujejo tudi z županom g. Jörgom Reichlom in mladino vašega mesta.

Prepričana sem, da bo tudi današnja prireditev še poglobila naše prijateljstvo, za kar se vam lepo zahvaljujemo.«

Z veseljem poročamo o veliki udeležbi na odprtju razstave 16. aprila 2010, ki je bila v nemškem mestu Rudolstadt o prisilnem delu v tem mestu med drugo svetovno vojno. Pri pripravi in odprtju razstave so sodelovali Thürinški državni arhiv, Mestni arhiv Rudolstadta, mesto Rudolstadt in Društvo izgnancev Slovenije 1941–1945.

Na razstavi je sodelovala tudi delegacija DIS v sestavi **mag. Franc Žnidaršič, Zdenka Kaplan in Alojz Rupar**, saj razstava prikazuje prisilno delo Slovencev v tem mestu. Njihovi govori so še dodatno osvetlili trpljenje slovenskega naroda med drugo svetovno vojno.

Gradivo za razstavo je zbral bivši župan mesta Rudolstadt **Hartmut Franz**, ki je bil udeleženec prvega evropskega kongresa izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma v letih 1941–1945, ki ga je DIS organiziral 6. junija 2009 v Ljubljani. Ob otvoritvi razstave je med drugim dejal: **»Obseg človeškega nasilja in trpljenja,**

ki smo ga prizadejali milijonom ljudi, je tudi 65 let po koncu druge svetovne vojne komaj dojemljiv. S to razstavo želimo osvežiti spomin starejših občanov, mlajšim pa poglobiti poznavanje zgodovine, vsem nam pa naj bo v opomin in svarilo pred diktatorskimi družbenimi sistemi ter poziv k ohranjanju demokracije in spoštovanja človeškega dostojanstva, ki ne pozna alternativ.«

Na otvoritev razstave je bil povabljen tudi Godalni trio Viva iz Trebnjega in z izvajanjem slovenskih narodnih pesmi požel velik aplavz.

Po otvoritvi razstave so si udeleženci ogledali še film, ki ga je v sodelovanju z Društvom izgnancev Slovenije 1941–1945 pripravila Televizija Slovenije z naslovom – **»Izgnani Slovenci 1941–1945«.**

V mestu Rudolstadt so ustanovili tudi društvo, ki bo proučevalo prisilno delo med drugo svetovno vojno.

Prav je, da bi o teh aktivnostih kaj vedela tudi širša slovenska javnost.

Godalni trio Viva iz Trebnjega je igral na razstavi slovenske melodije. Od leve proti desni: Manca Žnidaršič, prva violina, Urška Prevolšek, druga violina, in Maja Žnidaršič, violončelo. (Rudolstadt, 16. aprila 2010)

Udeležba na odprtju razstave o prisilnem delu je bila velika (16. 4. 2010)

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Pohod od Murnca do Telč

Pohoda in zaključne prireditve na Telčah (24. 4. 2010) se je udeležil tudi poslanec Državnega zbora RS mag. Franc Žnidaršič s soprogo.

Na lepo pomladno jutro, v soboto 24. 4. 2010, so se v Murncah ob spominskem obeležju pričeli zbirati pohodniki. Odmevale so partizanske pesmi. Organizatorica pohoda, predsednica KO DIS Šentjanž **Terezija Repovž**, je pozdravila zbrane pohodnike, župana Občine Sevnica **Srečka Ocvirka**, predsednika ZZB za vrednote NOB občine Sevnica **Maksa Popelarja**, predsednico TD Šentjanž **Petro Majcen**, predsednika KO DIS Krmelj-Tržišče **Ivana Repšeta**, člana ČR DIS **Janka Blasa** in predsednika KO DIS Trebnje **Zvoneta Duha**. Nato je z lepimi mislimi in željami navzoče pozdravil župan Občine Sevnica **Srečko Ocvirk**. Predsednik ZZB za vrednote NOB Občine Sevnica pa je orisal zgodovinski pomen junaškega boja **Milana Majcna** in **Jančija Mevžlja** oktobra 1941. leta v Murncah.

V Šentjanžu so pohodnike pozdravili najprej predsednik KS Šentjanž **Ivan Orešnik** ter nato še s kulturnim programom učenci OŠ **Milana Majcna Šentjanž**. Pot so nadaljevali proti Hinjam do mejnega kamna in od tam proti Krmelju. Zadoljni so nadaljevali pot proti Hinjam. Tu sta zbrane pozdravila **mag. Franc Žnidaršič**, poslanec državnega zbora, in predsednica KS Krmelj **Slavica Mirt**. Sle-

dil je kulturni program, ki so ga pripravili učenci OŠ Krmelj.

Pohodniki so nadaljevali pot do Vrhka, proti Spodnjim Vodalom, do cilja - na Telče.

Učenci OŠ Tržišče, pevke s Telč in mali harmonikar so pod vodstvom **Mihele Jelenc**, voditeljice **Mojce** ter glasbenega pedagoga **Marjana Direnbeka** izvedli lep kulturni program. Slavnostni govornik **Milan Gorjanc** pa je orisal razmere v letu 1941 ter omenil pomen spomina na 65. obletnico vrnitve izgnancev in beguncev. Pohodnike je pozdravil tudi predsednik KS Tržišče **Janez Kukec** in jim zaželel vse dobro. Predsednica KO DIS Šentjanž se je v imenu organizatorjev 8. pohoda zahvalila vsem govornikom, nastopajočim in vsem, ki so na poti pohoda postregli pohodnike. Najstarejšemu pohodniku **Francu Bebru**, ki bo septembra dopolnil 90 let, pa je podarila skupaj z Ano Hočevar košaro »vitaminov« in mu zaželela zdravja. Pohodniki so ob topli malici še malo posedeli in poklepetali.

V imenu organizatorjev KO DIS Šentjanž in KO DIS Krmelj-Tržišče zapisala Terezija Repovž

Občni zbor KO DIS Cerknica-Logatec

Člani KO Cerknica-Logatec smo imeli dne 10. 4. 2010 v Cerknici občni zbor. Udeležba je bila zadovoljiva. Od povabljenih gostov sta se občnega zbora udeležila član IO DIS **Maksimilijan Ferek**, župana občine Cerknica pa je zastopala gospa **Zalar**. Poročilo, ki sem ga podal, je vsebovalo več področij, kjer so sodelovali naši člani, in glavne aktivnosti DIS.

Članstvo KO DIS Cerknica - Logatec se zmanjšuje. Leta 1998 nas je bilo 140, leta 2009 pa samo 42. Opažamo, da je po sprejetju zakona o žrtvah vojnega nasilja in uveljavitvi pravic interes za članstvo upadel. Tudi leta in bolezen so pripomogli svoje. Ponovno se je povečalo zanimanje za članstvo, ko se je začel pripravljati zakon o povračilu vojne škode.

Prostor, ki ga pokriva naša KO, je zelo obširen in geografsko razvejen, mnogo je majhnih vasi in zaselkov. Na tem prostoru je 5 občin in še 3 upravne enote. Za uspešno delovanje, srečevanje in informiranost je to mnogokrat ovira. Predvsem se to kaže pri informacijah o umrlih ali hudo bolnih.

Nekateri se sprašujejo, zakaj še članstvo, zakaj je potrebno. Odgovor je preprost.

Sami smo si morali izboriti zakonske pravice, sami jih moramo braniti. Pred nami pa so še nedosežene zahteve, to je Zakon o povračilu gmotne vojne škode. Samo enotni, dobro organizirani lahko dosežemo še odškodnino za gmotno škodo.

Delo DIS je bilo v minulemu letu zelo aktivno in dinamično. DIS je s svojimi aktivnostmi, pod vodstvom neumorne predsednice **Ivice Žnidaršič**, segel tudi v evropski prostor. DIS je bil pobudnik in organizator prvega evropskega kongresa žrtev fašizma in nacizma 1920-1945. Kongres je potekal v Ljubljani. Udeležili so se ga tudi naši člani. Sporočila kongresa so bila objavljena v Vestniku in drugih občilih.

V letošnjem letu naj ne bi bilo osrednje slovenske proslave ob dnevu izgnancev. Prireditve bodo potekale v 4 regijah. Razprava je bila živahna. V njej je sodeloval tudi **Maksimilijan Ferek**. Opozoril je na dogajanja v DESUS-u in krivice, ki so jih naredili članu DIS, poslancu **mag. Francu Žnidaršiču**, in o reakciji članstva DIS ter o podpori poslancu **mag. Žnidaršiču**.

Predsednik KO DIS Cerknica-Logatec Valentin Cimprič

Letni občni zbor članov KO DIS Mozirje

Kakor vsako leto, smo se tudi letos 20. marca 2010 zbrali člani Krajevne organizacije Mozirje v prostorih Kulturnega doma v Nazarjah. Letošnji zbor je bil nekaj posebnega, saj nas je poleg člana IO DIS **Vidmarja** obiskala predsednica društva **Ivica Žnidaršič**. Povedala nam je, koliko truda je bilo vsa leta obstoja društva potrebno, da smo dosegli pravice, ki jih sedaj uživamo. Vsem nam je znano, kako velik je bil pri tem njen prispevek. Ni nam pa mogla obljubiti, kdaj in kako bomo dosegli še eno naših zahtev: poplačilo materialne vojne škode.

V razpravi smo ugotovili, da mora biti naše društvo še naprej zelo aktivno, močno, kljub temu, da nas je vsako leto manj. Vedno znova moramo na različne načine mladim prikazovati preživeto trpljenje v

času fašizma in nacizma med drugo svetovno vojno, da vse to ne bo šlo v pozabo. Izrednega pomena so televizijski prispevki na to temo, objavljanje spominov in razne razstave. Mi pa bomo poleg tega skupaj s humanitarnimi organizacijami poskrbeli še za naše pomoči potrebne člane. Udeležili se bomo vsaj enega skupnega večjega srečanja izgnancev. Če bo v Državnem zboru sprejet zakon o poplačilu materialne vojne škode, bomo članom pomagali pri vložitvi zahtevkov in pridobitvi dokumentacije.

Zbor smo zaključili ob skromni malici v sproščenem pogovoru z našo predsednico z željo, da nas še obišče v prelepi Zg. Savinjski dolini.

KO DIS Mozirje Jožica Pečovnik

Od desne proti levi predsednik KO DIS Mozirje **Franc Bezovšek**, tajnica KO DIS Mozirje **Jožica Pečovnik** in **Franc Vidmar**, član IO DIS

Z občnega zbora KO DIS Slovenske Konjice

Člani Krajevne organizacije DIS Slov. Konjice smo se zbrali 14. aprila 2010 na zboru članov v gostišču **Ulipi Zreče**. Vabilu so se odzvali tudi gostje, med njimi: **Albin Pražnikar**, podpredsednik DIS, in **mag. Boris Podvršnik**, župan Občine Zreče.

V uvodnem delu je predsednik KO DIS Slov. Konjice **Slavko Burja** pozdravil prisotne člane KO DIS. Zbor članov so vodili **Vilko Premru** in članici **Alojzija Fijavž** in **Olga Kolin**.

Poročilo o delu v letu 2009 je predstavil tajnik **Marjan Košak**. Poročilo o blagajniškem poslovanju je podal **Vilko Premru**. Na Vestnik je naročenih le 23 članov.

Udeležili smo se prvega evropskega kongresa izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma v letih 1920 do 1945 v Ljubljani. Nadaljevali smo z organizacijo piknikov, ki so postali za naše člane in njihove svoje zelo priljubljena oblika druženja. Vsako leto se udeležimo tudi komemoracije za

frankolovske žrtve in osrednje prireditve 27. aprila ob dnevu upora proti okupatorju na Tolstem vrhu, ki ga organizira ZB za vrednote NOB Slovenske Konjice.

Podpredsednik DIS **Albin Pražnikar** je predstavil delo DIS. Poudaril je zasluge **mag. Franca Žnidaršiča** pri pridobivanju pravic upokojencev in izgnancev. Menimo, da je bila zamenjava vodje poslanske skupine **Desusa** nerazumljiva politična poteza in grdo dejanje **Karla Erjavca**.

Župan občine Zreče **mag. Boris Podvršnik** je razložil financiranje društev v občini. Glavni kriterij je število članov in program dela. Omenil je možnosti za pridobitev dodatnih sredstev, če bomo aktivni pri seznanjanju in osveščanju osnovnošolcev. Občina namerava ponovno navezati stike z občinami v Srbiji in pričakuje sodelovanje našega društva.

Tajnik KO DIS Slov. Konjice Marjan Košak

Občni zbor KO DIS Slovenske Konjice (14. 4. 2010)

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Krmelj-Tržišče

V soboto 10. aprila 2010 smo se zbrali na letnem srečanju člani KO DIS Krmelj-Tržišče.

Srečanja so se udeležili poleg rednih in pridruženih članov tudi gostje, med njimi mag. Franc Žnidaršič, poslanec DZ, Dušan Močnik, občinski svetnik, Rezi Repovž, predsednica KO DIS Šenjanž, Justi Flajs, predsednica KO RK Krmelj, Franc Kos, koordinator projekta Starejši za starejše, in Zdenko Rabzelj, predsednik DU Krmelj.

V kulturnem programu so se predstavili učenci OŠ Krmelj pod vodstvom Mateje Mandelj in Marjana Direnbeka.

Predsednik Janez Repše je poročal o aktivnostih v preteklem letu. Med pomembnejšimi je bila organizacija pohoda ob italijansko-nemški okupacijski meji od Murnc do Telč, ki združuje veliko Slovencev od blizu in daleč, razveseljivo, da tudi vedno več mladih. Redno obiskujemo člane ob okroglih obletnicah rojstva. Udeležili smo se evropskega kongresa izgnancev in beguncev žrtev fašizma in nacizma 1920-1945 in pohoda ob okupacijski meji od Telč do Bučke.

Predstavili smo program dela za leto 2010.

V razpravi smo izpostavili neustrezno urejeno zdravstveno varstvo v našem kraju. Nujna je zaposlitev stalnega zdravnika in zagotovitev ustreznih pogojev za bivanje.

Vodja projekta Starejši za starejše Franc Kos je pojasnil naloge, ki jih uresničujejo v okviru projekta. Vsako leto izvedejo popis občanov, starejših od 69 let, urejajo možnost nujnega gospodinjstva pomoči družinam na domu, invalidom in bolnim. Nudijo tudi pomoč pri vključitvi v dom starejših občanov.

Mag. Franc Žnidaršič je zvezi s povračilom odškodnine za med vojno izgubljeno premoženje povedal, da se zavzema za sprejem ustreznega zakona, a je pri tem, žal, osamljen. Pričakuje se ureditev odškodnine z obveznicami. Poročal je tudi o uspešno izvedenem evropskem kongresu junija v Ljubljani.

Zahvalili smo se mag. Žnidaršiču za njegova prizadevanja pri uveljavljanju pravic za upokoјence, da pokojnine ne bi padale, da bi gradili cenejše domove, dostopne vsem, in omogočili cenejšo pomoč na domu. Z ogorčenjem smo spremljali grdo ravnanje predsednika DESUS-a in izrazili podporo mag. Žnidaršiču.

Ob 15. obletnici ustanovitve KO DIS Krmelj-Tržišče se je predsednik Janez Repše zahvalil članicam odbora. Na sliki zahvala Milki Senčar, ustanoviteljici in prvi predsednici naše krajevne organizacije.

Zbor smo zaključili z družabnim srečanjem.

Odbor KO DIS Krmelj-Tržišče

Na občnem zboru KO DIS Krmelj-Tržišče so v kulturnem programu sodelovali tudi učenci OŠ Krmelj.

Občni zbor Novo mesto

Del udeležencev zbora v Novem mestu (15. 5. 2010)

Nadaljevanje zbora KO DIS Novo mesto je bilo 15. 5. 2010 v Novem mestu, kjer so poleg obravnave društvenih dejavnosti izvolili tudi odbor in ponovno za predsednico Zdenko Kaplan.

Dogovorili so se, da se bodo udeležili prireditve ob 65. obletnici druge svetovne

vojne, zmage nad nacifašizmom in vrnitve iz izgnanstva, ki bo v soboto, 10. julija 2010, na Bučki.

Nekaj članov se bo udeležilo tudi pohoda ob nemško-italijanski okupacijski meji od Telč do Bučke.

G. K.

Z občnega zbora KO DIS Lenart v Slov. Goricah

Del udeležencev občnega zbora KO DIS Lenart (26. 3. 2010)

Kot vsako leto, smo se tudi tokrat, to je 26. 3. 2010 zbrali člani DIS Krajevne organizacije Lenart v Slov. Goricah na rednem letnem občnem zboru, in to pri našem članu Karlu Žekšu v Zg. Žerjavcih pri Lenartu. Vabilu sta se odzvala predstavnik DIS Jože Križančič in župan Občine Lenart mag. Janez Kramberger. Opravičila pa sta se poslanka DZ Slovenije mag. Franc Žnidaršič in župan Občine Benedikt Milan Gumzar.

Iz poročila predsednika KO DIS so se člani seznanili z delom odbora v preteklem obdobju. Ugodno je bilo sprejeto stališče odbora, da se v prihodnje namenijo več pozornosti članom, ki živijo v neurejenih socialnih razmerah, ostarelim, bolnim in osamljenim. Člani odbora smo v času božično-novoletnih praznikov obiskali osem članov, za katere smo menili, da so obiska in pomoči najbolj potrebni. Z njimi smo se pogovorili, zbužali spomine in jih skromno obdarili. Odločili smo se, da takšna gesta ostane stalnica pri našem delu, saj se članstvo stara in je potreba po pomoči vedno večja. Problem pa vidimo tudi v tem, ker naši člani živijo raztreseno v šestih občinah širom po Slov. Goricah, pa je tako preglednost nad člani otežkočena.

V razpravo se je vključil predstavnik DIS gospod Križančič in prisotne sezna-

nil s problemi pri uveljavljanju zakona o povrnitvi gmotne škode, to še posebno sedaj v teh težkih časih, ko nas kriza spremlja na vsakem koraku. V razpravi je sodeloval tudi župan občine Lenart, gospod mag. Kramberger. Poudaril je pomen in potrebo, da se o izgnanstvu v teh krajih Slov. Goric seznanijo širša javnost, zato je omenil možnost sodelovanja s sredstvi javnega obveščanja, kot so lokalni radio in televizija ter časopis. Ob zaključku je društvu obljubil pomoč in nam zaželel še mnogo plodnega dela.

Predsednik KO DIS je prisotne seznanil s problemi v stranki DESUS. Smo žrtve vojnega nasilja, smo pa tudi upokoјenci in nam ne more biti vseeno, če predsednik DESUS-a terja odstop vodje poslanske skupine in v stranki skrbi za razdor, nesoglasja in kadrovske menjave. Vsi člani KO DIS Lenart smo takšno ravnanje Karla Erjavca obsodili, mu poslali protestno pismo, o tem pa obvestili tudi Zvezo društev upokoјencev, DIS in mag. Franca Žnidaršiča.

Ob koncu smo sprejeli program dela za leto 2010/2011. Ob 65. obletnici vrnitve iz izgnanstva se bomo udeležili proslave v mesecu juniju za območje Štajerske, pri Meljski kasarni v Mariboru.

Ivan Godec

Zbor članov DIS Bele krajine

Dne 28. aprila 2010 so se zbrali člani KO DIS Bele krajine v Krupi. Udeležba je bila polnoštevila

in pozdravili so ta način dela KO DIS Novo mesto, da je bil zbor blizu njihovega doma.

Del udeležencev Območne organizacije Novo mesto na zboru v Krupi.

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Večanje števila podpornih članov

Letošnji zbor članov se je začel s kulturnim programom Društva izgnancev Slovenije 1941-1945, v katerem so sodelovali harmonikar in častni godec Slovenije Viki Ašič ter baritonist Andrej Brevec, ljudski pevci iz Tepanja in Tone Vrabl, ki je ob veznem besedilu s poudarkom na 65-letnici vrnitve iz izgnanstva prebral tudi pesem nekdanje izgnanke Milke Povše iz njene knjige Iz taborišča.

V uvodnem poročilu je predsednik Ciril Blagotinšek predstavil program, ki so ga izvedli od lanskega do letošnjega zbora občanov. Razveseljivo je, da se povečuje število podpornih članov. V območni organizaciji Žalec, ki pokriva območje občin Žalec, Tabor, Vranksko, Prebold, Braslovče in Polzela, je 216 članov, od tega 176 nekdanjih izgnancev.

Območna organizacija DIS Žalec tesno sodeluje z DIS v Ljubljani ter borčevsko organizacijo za Spodnjo Savinjsko dolino, katere predsednik Marjan Turičnik se je zbora tudi letos udeležil.

Med prednostnimi nalogami bo še naprej tudi vplivanje na poslance z željo za posredovanje pri hitrejšem sprejetju

zakona o povračilu materialne škode. Tako kot zadnja leta bodo tudi letos pripravili izlet in spomin na 1. frontalno bitko na Štajerskem. Uradne ure pa bodo še vedno vsako sredo od 10. do 12. ure dopoldne v Bergmanovi hiši. V organizaciji pogrešajo večjo pomoč posameznih občin, pohvalili pa so res dobro sodelovanje občine Žalec.

DIS 1941-1945 je na zboru članov zastopal Franc Vidmar, ki je opozoril, da so izgnanci dosegli kar precej pravic, res pa je, da še vedno ne vseh. Govoril je tudi o pomembnosti in ugodnih odzivih na organizacijo 1. evropskega kongresa izgnancev, ki je bil lani v Ljubljani.

Veliko je bilo govora tudi o pripravi knjige z zgodbami ljudi, ki so bili med 2. svetovno vojno izgnani iz Savinjske doline. V knjigi bodo ob zgodbah tudi drugi zanimivi podatki, pesmi, fotografije, faksimile pism iz taborišč in podobno. Knjiga bo predvidoma predstavljena 8. junija, dan po prazniku, dnevu izgnancev, v knjižnici Žalec.

KO DIS Žalec
Tone Vrabl

Dobrodelno so obogatili kulturni program na zboru članov v Žalcu Viki Ašič in Andrej Brevec (zadaj levo) ter Ljudski pevci iz Tepanja. Foto: T. Vrabl

Zbor članov KO DIS Brestanica

Kakor vsako leto, smo se tudi letos 6. 5. 2010 zbrali člani KO DIS na rednem letnem zboru v osnovni šoli Brestanica. Žal brez našega dolgoletnega predsednika Štefana Marjetiča. Zelo ga bomo pogrešali, saj je s svojim delom, prizadevnostjo in optimizmom naredil veliko za naše društvo. Hvala mu.

Člani zbora smo izvolili novo vodstvo. Predsednik društva je Jožef Vajdič, ki bo v sodelovanju z ostalimi člani poskušal pridobiti v naše vrste nove člane, med mlajše pa širiti sporočilo nas izgnancev, kaj se je

dogajalo med vojno, saj se to ne sme pozabiti. Želeli bi tudi obiskovati naše starejše in bolne, zato bomo poskušali pridobiti sredstva in naslove.

Med nami je bil tudi Alojz Rupar, ki nam je dal nekaj smernic in napotkov za aktivno delo. Poudaril je tudi prizadevanje naše predsednice Ivice Žnidaršič, ki je delo društva dvignila na mednarodno raven. Saj se sadovi njenega dela, prizadevanja in skrbi vidijo v našem življenju.

Zdenka Volčanjk

Novi predsednik KO DIS Brestanica Jožef Vajdič govori na zboru (6. 5. 2010).

Občni zbor KO DIS Obala Koper-Izola-Piran

Člani DIS 1941-1945, iz Krajevne organizacije Obala Koper-Izola-Piran, smo se 11. marca zbrali na letnem občnem zboru. Prostor nam je odstopila Osnovna šola Dušana Bordona, ki nam tudi že vrsto let pripravi prijeten program pred pričetkom občnega zbora.

O delu odbora je podal poročilo predsednik Tomaž Hočevar. V preteklem letu je bila pomembnejša akcija organizacija udeležbe na prvem evropskem kongresu izgnancev, ki je potekal v Ljubljani in smo se ga udeležili z dvema avtobusoma. Ukvarjali smo se tudi s stanjem članstva, kjer smo ugotovili, da kar dobršen del članov ne plačuje članarine. Na naš dopis

vsem, ki ne plačujejo članarine, je bil zelo slab odziv. Obiskujemo tudi člane, ki so v domovih za starejše občane.

V soboto 15. maja smo organizirali izlet v Celje, kjer smo lahko spoznali njegovo bogato zgodovino, Muzej novejšje zgodovine, Celjski pisker ter kulturni in sejemski utrip mesta.

V imenu izvršnega odbora DIS je zbor pozdravil Alojz Rupar in poudaril pomen ohranjanja števila članov naše organizacije. Zbor je uspešno vodila Tončka Senčar.

KO DIS Obala Koper-Izola-Piran

Z letnega občnega zbora KO DIS Obala Koper-Izola-Piran (11. 3. 2010)

Z občnega zbora KO DIS Celje

V KO DIS Celje smo imeli letno konferenco dne 11. 3. 2010. Datum nam je določila občina zaradi zasedenosti občinske dvorane. Kljub slabemu vremenu se je udeležilo kar lepo število članov.

Konferenca sta se udeležila tudi predstavnica Upravne enote Celje ga. Lubej in pa g. Vidmar. Lubejeva je predvsem govorila o poplačilu materialne odškodnine. G. Vidmar je pojasnil, da za poplačilo materialne škode slabo kaže, vendar pa si moramo prizadevati, da do poplačila pride čim prej.

Ga. Lubejeva iz Upravne enote Celje je pojasnila, da lahko vsak dobi tiskovino, s katero naj se zgleda pri svojem zdravniku,

nato pa na predlog zdravnika tričlanska zdravniška komisija brez prisotnosti pacienta odloči o realizaciji zdraviliškega zdravljenja.

Na konferenci smo se tudi dogovorili, da opravimo izlet jeseni 2010. Bil je tudi govor o izdaji 3. knjige Spominov in pričevanj, ki naj bi izšla v letošnjem letu, zato prosimo naše člane za čim več prispevkov ter spominov, da se za vedno ohrani spomin na čase, ki smo jih bili prisiljeni doživeti med II. svetovno vojno. Zdaj upamo, da se ne bodo nikoli več ponovili.

Tajnik KO DIS Celje
Leon Bratina

Občni zbor KO DIS Celje (11. 3. 2010)

Protest

V imenu ene od največjih Krajevnih organizacij Društva izgnancev Slovenije, Dobova, odločno protestiramo zoper odločitev predsednika DESUS-a Karla Erjavca, ki je terjal, da opusti vodenje poslanske skupine DESUS najbolj prizadeven poslanec mag. Franc Žnidaršič.

Predsednik Karel Erjavec naj se zaveda, da je večina izgnancev glasovala za DESUS predvsem zaradi mag. Franca Žnidaršiča, ki si že več let prizadeva za pravice upokojencev in sprejem za žrtve vojnega nasilja ustrezne zakonodaje.

Branko Bogovič,
predsednik KO DIS Dobova

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

O delu na občnem zboru KO DIS Maribor Tabor

Minilo je leto, kar smo sprejeli program dela KO DIS za leto 2009, in danes je čas, da poročamo o opravljenem.

V velikem številu smo se udeležili 1. evropskega kongresa izgnancev v Ljubljani. Za tiste, ki ste se udeležili tega za nas neprecenljivega in veličastnega dogodka, verjamem, da z mano delite veselje in ponos, da je slovensko društvo izgnancev spodbudilo evropsko gibanje žrtev vojnega nasilja in da se našemu podobna društva ustanavljajo po vseh državah, ki so doživljala podobno usodo. Prisotnost visokih gostov iz domovine in tujine nam je potrdila, da smo na pravi poti, da skrbimo za negovanje zgodovinskega spomina in varujemo pravice. Ustanovitev Mednarodnega odbora žrtev nacizma in fašizma, ki se bo sestala 4. junija v Ljubljani in imenoval predsednika in podpredsednika, nam dokazuje, da je bila pobuda naše predsednice Ivica Žnidaršič, skupno z Izvršnim odborom, pravilna. Odziv na kongres doma in po svetu je bil nad pričakovanji. Ponosni smo, da smo bili zraven. V istem času je bil na TV Slovenija v treh delih predvajan dokumentarni film o izgnanstvu.

Tako se je začela živahna mednarodna aktivnost DIS. Prva naloga je zagotovitev možnosti, da bo Muzej izgnancev na gradu Rajhenburg postopoma postal evropski muzej žrtev fašizma in nacizma. Nadaljujejo se tudi dela pri obnovi grajskih hlevov. V letu 2009 je bila sprejeta tudi novela Zakona o žrtvah vojnega nasilja. Osebno ocenjujem, da je naš DIS eden od najaktivnejših v Sloveniji. Glede zakona o povrnitvi gnotne škode

pa naše vodstvo ne popušča in opozarja vlado, naj ta zakon obravnava in čimprej sprejme.

Naš odbor je obravnaval vsa obvestila DIS.

Število našega članstva se iz leta v leto zmanjšuje, umrljivost zaradi bolezni in starosti je precejšnja. Od lanske konference do danes je umrlo 10 članov in članic, od teh 4 že v letošnjem letu.

Skupno število članstva KO DIS je 300. Še enkrat vas pozivam, da se pogovorite s svojimi otroki in vnuki, da se nam pridružijo, nadaljujejo vaše poslanstvo in nam pomagajo ohraniti zgodovinski spomin. Dokler bomo živi, nas novodobni zgodovinarji ne bodo mogli izbrisati iz zgodovine in na naša mesta postaviti okupatorjevih zaveznikov in domačih izdajalcev.

Vsem starejšim od 80 let pošiljamo čestitke za rojstni dan in vsem članom in članicam božično-novoletne čestitke. Priporočala pa bi vsem, ki še niste naročeni na Vestnik, da ga naročite, ker boste tako sprotno obveščeni o bogati dejavnosti DIS. Za pet števil prispevate samo 5 evrov.

Na koncu pa vas vse vabim na regijsko prireditev ob dnevu izgnancev in proslavitev 65. obletnice zmage nad nacizmom in fašizmom ter 65. obletnice vrnitve iz izgnanstva, ki bo v **soboto 5. junija ob 11. uri pri spomeniku izgnancev v Melju.**

Predsednica DIS je ob tej priložnosti podelila Majdi Cvetanovski odličje DIS in pohvalo odboru KO DIS Maribor Tabor.

*KO DIS Maribor Tabor
Majda Cvetanovska*

Del udeležencev občnega zboru KO DIS Maribor Tabor (11. 5. 2010)

Letni zbor KO DIS Čatež ob Savi

Vnedeljo 16. 5. 2010 smo imeli izgnanci in begunci redni letni zbor v Domu krajanov Čatež ob Savi. Posebno smo bili veseli, da se je našega zbora udeležil poslanec DZ mag. Franc Žnidaršič, ki se že vrsto let bori za naše pravice v parlamentu. Prisotnim članom na zboru je poročal glede zakona o poplačilu vojne škode ter obljubil, da se bo še naprej boril v parlamentu za naše pravice. Zbora se je udeležil tudi mag. Andrej Vizjak, ki ima veliko razumevanje za nas izgnance in begunce in je obljubil, da bo v parlamentu podpiral naše zahteve glede poplačila škode. Vsekakor pa smo veseli, da se je zbora udeležil tudi župan Občine Brežice Ivan Molan. Zbora so se udeležili tudi predstavniki iz drugih KO DIS.

Na koncu je mag. Franc Žnidaršič v imenu DIS 1941-1945 podelil spominsko listino Jožici Stezinar za sodelovanje na prvem evropskem kongresu izgnancev in beguncev žrtev nacizma in fašizma v letih 1920-1945, ki je bil 6. junija 2009 v Ljubljani. Za tako veliko priznanje se je Jožica Stezinar zahvalila ter poudarila, da je to priznanje vsem članom naše KO.

Po končanem zboru je bilo družabno srečanje. Vsem nastopajočim in ostalim članom in članicam, ki so sodelovali pri izvedbi zbora, se prav lepo zahvaljujemo.

*KO DIS Čatež ob Savi
tajnik Albert Račič*

Letni občni zbor KO DIS Polje ob Sotli-Bučé

Občni zbor KO DIS Polje ob Sotli-Bučé (24. 4. 2010)

Krajevna organizacija DIS Polje ob Sotli-Bučé, je dne 24. 4. 2010 izvedla letni občni zbor v prostorih Doma krajanov.

Občnega zbora se je od 164 rednih članov udeležilo 108 članov, kar je razveseljiv podatek. Med povabljenimi so se ga udeležili predsednica DIS **Ivica Žnidaršič**, župan Občine Podčetrtek **Peter Misija**, župan Občine Kozje **Andrej Kocman** pa predsednik KO DIS Bizeljsko **Rok Kržan**.

Predsednik društva Ivan Babič je prisotne pozdravil in podal poročilo o delu društva v minulem letu. Po poročilih smo izvedli volitve, razrešili stari odbor in predlagali nov odbor, ki je bil v celoti potrjen.

K razpravi se je priglasil župan občine Podčetrtek Peter Misija in dejal, da država ne daje dovolj poudarka na popravo krivic izgnancev in da bi bilo smotrno našo zgodovino obnavljati v šolskih klopeh.

Župan občine Kozje Andrej Kocman je pohvalil delo našega društva in z veseljem

ugotavljal, da občine med seboj dobro sodelujejo, ker naš KO DIS povezuje dve občini. Dejal je tudi, da se take grozote, kot smo jih doživeli mi, ne bi smele nikoli več ponoviti.

Predsednica DIS Ivica Žnidaršič je seznanila prisotne o novostih, ki se dogajajo v zvezi z izgnanci, in o povezovanju in delu izgnancev v drugih delih Evrope.

Ugotavljamo, da predsednik DESUS-a Karel Erjavec ni izpolnil obljub, ki nam jih je dal ob nagovoru na shodu izgnancev v Rajhenburgu in v Mostecu pred volitvami. Zato smo zgroženi nad njim, posebno pa še, ker je na tako nizkoten način zahteval, da mora vodja poslanske skupine DESUS mag. Franc Žnidaršič odstopiti. Zato smo udeleženci zbora s podpisi izrazili protest in nezaupnico DESUS-u, ki smo ga na volitvah z veseljem podprli, sedaj pa nas je močno razočaral in nima več naše podpore.

Ana Babič

Občni zbor KO DIS Slov. Bistrica

Uvodni govor je imel predsednik **Anton Žmavcar**, ki nas je opomnil, da se grozot svetovne vojne nikakor ne sme pozabiti. Vse preveč je poseganja po negiranju pridobitev te vojne, pač pa naj bi prevladovalo mnenje, da je vojno zaključila domobranska vrsta upora. Omenil je, da še vedno čakamo na sprejem zakona o poplačilu vojne odškodnine za uničeno in odvzeto materialno premoženje.

Povedal je, da smo člani izgnancev iz naše KO stari v povprečju 80 let, kar nakazuje, da smo na poti pomanjševanja naših vrst. V naših vrstah je sedaj

najstarejši Ladislav Kovačič z 91 leti in članica Marija Braučič z letnico rojstva 1920. V programu dela za tekoče leto je vnesel predvideno praznovanje dneva izgnancev 7. junija, ki sovpada s 65-letnico zmage nad fašizmom in vrnitve domov. Prireditev bo pri meljskih kasarnah v Mariboru 5. junija 2010, kamor vabimo vse člane in svojece.

Pripominjamo, da o naši KO izčrpno poroča naš krajevni časopis Panorama, prav tako poroča o nas tudi naša kabelska televizija.

Hilda Knez

Občni zbor KO DIS Slov. Bistrica (10. 4. 2010)

. Iz dejavnosti krajevnih organizacij DIS .

Občni zbor KO DIS Boštanj

Z občnega zbora KO DIS Boštanj (24. 5. 2010)

Na občnem zboru KO DIS Boštanj se je 21. maja zbralo zelo veliko članov. Poročilo o delu je podal predsednik KO DIS **Lojze Rupar** in v njem poudaril, da so v minulem letu v KO DIS kar veliko postorili, pomembno pa je tudi, da je veliko članov naše organizacije odšlo na prvi evropski kongres izgnancev, ki ga je DIS organiziral v Ljubljani 6. junija 2009.

Redno obiskujemo starejše, bolne in tudi jubilate. Člani so zelo zadovoljni

z delovanjem društva in se zavedajo, da brez Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 ne bi dosegli tega, kar smo. Člani so zelo dobro informirani, ker jih več kot 170 dobiva Vestnik DIS.

Na občnem zboru je podpredsednik DIS Albin Pražnikar podelil **Lojzetu Ruparju spominsko listino prvega evropskega kongresa za njegovo pomoč pri izvedbi kongresa.**

L. R.

Izgnanci o vračilu škode, nastale med vojno

Območna organizacija izgnancev Nova Gorica, ki združuje dve-sto članov, je na rednem občnem zboru razpravljala o lanskem delu, ki so ga kronali z udeležbo na evropskem kongresu v Ljubljani. 40 prisotnih članov je ugotovilo, da lani sprejetih sklepov še niso uresničili, predvsem zato, ker vlada

ni sprejela v dokončno obravnavo zakona o vračilu vojne škode. Letos bodo bolj intenzivno zbirali dokumentacijo o vsem, kar je povezano z izgnanci med drugo svetovno vojno. Društvo bo še naprej vodil dosednji predsednik Renato Simčič.

R. K.

Izlet

KO DIS Srednja Dobrava organizira izlet v nekdanja nemška taborišča Altoting, Burghausen, Frontenhouse, Poxau, Dingolfing, Straubing in Dachau.

Izlet bo 18. 6. 2010 z odhodom avtobusa ob 2.30 iz Kamnika (avtobusna postaja) in bo pobiral na naslednjih postajah: Kranj, Radovljica in Jesenice.

Prijavijo se lahko vsi izgnanci in njihovi svojci, in to na številko 041 625 688.

Za KO Srednja Dobrava Alojz Vidic

Povprečna starost izgnancev je 76 let

KO DIS Brežice je 25. marca pri Štefaniču opravil letno konferenco. Udeležili so se je številni izgnanci, povabljeni, med njimi tudi podžupanja Občine Brežice Patricija Čular, podpredsednik DIS Albin Pražnikar, predsednica DU Jožica Sušin, saj upokojenci in izgnanci delijo sorodno usodo, ter predstavnica OŠ Brežice Darja Mandžuka. Ker je šola izobraževalna ustanova, ki daje mladim širino obzora, so tudi tokrat mladi pripravili priložnostni program.

Predsednica **Emilija Držanič** je za pestrost poskrbela v celoti, zlasti s povabilom direktorice Centra za socialno delo Brežice Metke Žigante. Center vsebinsko pokriva vsa življenjska področja, med drugim pomagajo tudi starejšim občanom z različnimi oblikami pomoči na domu, in sicer preko sorodnikov ali širše. Za podrobnejše

ustrezne informacije pa se ti lahko osebno oglašijo na Centru za socialno delo.

Z občino in UE Brežice KO DIS dobro sodeluje, od 151 vlog za klimatsko zdravljenje jih je komisija odobrila 95, renta na račune izgnancev pride vsak mesec (v letu 2009 skupno okoli 2 milijona 775 tisoč evrov), zato apelirajo na redno poravnano članarine v višini 8 evrov in prispevek za Vestnik 5 evrov za celo leto.

Letos bomo praznovali 65. letnico zmage nad fašizmom in nacizmom ter s tem vrnitve iz izgnanstva in begunstva, izgnanci pa naj bi te proslave organizirali regionalno (s pohodom ob meji z NDH **12. 6. pri Veliki Dolini, 10. julija 2010 pa na Bučki za Dolenjsko, Belo krajino, Zavsavje** in Posavje).

N. J.

Društvo izgnancev Domžale na spominski slovesnosti v Mauthausnu

Od tod so bežale še ptice so besede pesnika Lojzeta Krakarja, ki jih je izrekel v spominih na koncentracijska taborišča iz druge svetovne vojne. Da njegova trditev drži, smo se vnovič prepričali člani in članice Društva izgnancev Domžale, ki smo tudi letos obiskali slovesnosti ob osvoboditvi koncentracijskega taborišča Mauthausen, 9. maja 2010.

Po prihodu v nekdanje koncentracijsko taborišče je bila prva pot udeležencev iz Domžal obisk slovenskega spomenika, posvečenega blizu 4.500 Slovincem in Slovenkam, ki so med drugo svetovno vojno trpeli v tem taborišču, 1500 se jih ni nikoli vrnilo domov. Obtožujem je zapisano na spomeniku, pred katerega je tudi domžalska delegacija položila venec, v imenu naše države pa je na spominski slovesnosti govoril minister za delo, družino in socialne zadeve, Ivan Svetlik, kulturni program pa so izvedli

učenci iz Osnovne šole Gornji Grad. Nato smo se po najbrž najbolj znanih 186 stopnicah napotili do kamnoloma granita, si kasneje ogledali odprte prostore taborišča ter se na osrednji zaključni slovesnosti, skupaj z delegacijami in prebivalci več deset držav poklonili spominu več sto tisoč žrtev.

Ko smo odhajali iz koncentracijskega taborišča Mauthausen, kjer se je 9. maja letos ob 65. letnici njegove osvoboditve skupaj z nami žrtvam poklonilo več tisoč ljudi iz celega sveta, sem se spomnila misli, ki sem jo prebrala v eni od spominskih knjig: Toda dovolj bo števil, dovolj smrti. Res za zmeraj dovolj? se vpraša človek, ko odhaja od tod. Roke ljudi, ki želijo mir, so v odgovor napisale samo: »Nikoli ne pozabite!«

D. I.

Udeleženci spominske slovesnosti v Mauthausnu (9. 5. 2010)

Zgodovinski krožek na OŠ Mengeš je zelo aktiven

Zgodovinski krožek na OŠ v Mengšu (6. 5. 2010)

Mentor in ravnatelj osnovne šole Mg. Milan Burkeljc je organiziral srečanje učencev zgodovinskega krožka in ene predstavnice ki je bila v koncentracijskem taborišču, predstavnika ukradenih otrok in treh predstavnic izgnancev.

Srečanja se je udeležilo tudi veliko staršev učencev in profesorjev iz šole.

Na srečanju so učenci pripravili kratek program z razmišljanjem o drugi svetovni

vojni in o vojnah nasploh. Za uvod so predstavili tudi kratko slikovno predstavitev.

Osrednji del srečanja pa je bil namenjen razgovoru z gosti.

Prisotni so z velikim zanimanjem sledili spominom, ki so jih podoživljali gostje.

Moram reči, da je bilo srečanje zelo čustveno in ganljivo za vse.

Slava Biček

. Spomini in pričevanja članov DIS .

Odprtje razstave Izgnani z domov

Odprtja razstave v Kosovi graščini na Jesenicah se je udeležilo veliko ljudi. (Foto: Silvo Kokalj)

V Kosovi graščini na Jesenicah je bila 4. maja 2010 odprta razstava pod naslovom Izgnani z domov. Razstavo je pripravilo 6 gorenjskih muzejev,

odprl pa jo je poslanec državnega zbora RS in župan Občine Jesenice Tomaž Tom Mencinger.

Obeležitev mošenjskih dogodkov iz II. svetovne vojne

Mošnje ležijo južno od Radovljice in se v pisnih virih prvič omenjajo leta 1154. Poleg njih je podvinski grad, ki je bil prvič omenjen že leta 1311, kot dediščina gospodov Podweinov, ki so bili vazali grofov Ortenburških.

Majhno in prijazno gorenjsko vasico, vpeto med Radovljiško kotlino in Karavanke, s pretežno kmečkim življenjem, pa je zajela vojna vihra, tako kot vso Slovenijo in Evropo. Tudi ta vas je delila usodo Dražgoš, Nomenja, Radovne, Kokre in drugih. V Mošnjah so bile izvedene prve izselitve že 2. 7. 1941, in sicer učiteljic. 10. 7. 1941 pa je bila izseljena prva cela družina bivšega orožnika – oba starša in 5 otrok. 13. 1. 1942 so Nemci požgali skoraj novo mošenjsko planino. Prišlo pa je tragično leto 1944. V župnišče se je priselil nemški priseljenc z družino, da bi tam obdeloval župnijsko zemljo. Zaradi uboja 15-letnega sina Hansija in 15 dni kasneje ustreljenega tudi njegovega očeta, so Nemci izvršili povračilne ukrepe. Dne

4. 4. 1944 so v Nemčijo, v lager Rottmanshöhe – Assenhausen, izgnali 27 mošenjskih družin, to je 54 odraslih in 48 otrok, skupaj 102 osebi. Najstarejši je imel 85 let, najmlajši 3 mesece. Nekateri so smeli ostati pri svojih sorodnikih v Sloveniji, vendar pa ne v Mošnjah. Vas so morali zapustiti v 48 urah. Na belo nedeljo, 16. 4. 1944, so vas zažgali. Zgorelo je 8 hiš in 15 gospodarskih poslopij, kar pomeni, da je zgorel večji del spodnjega dela vasi. V še stoječe hiše pa se je naselil SS.

V spomin na te težke dogodke so krajanje Mošenj za svoj krajevni praznik izbrali drugo nedeljo v maju.

Danes so Mošnje lepa, urejena in moderna vas. Na grozote izgnanstva in trpljenja vasi Mošnje smo dolžni opozoriti mlajše rodove, da se bodo trudile ohranjati mir in svobodo. Take žrtve in trpljenje se ne smejo nikoli ponoviti!

Valerija Likar

Ukradeni otroci

(Bolečina, ki ne mine)

Mama, izginja v mrak
preljubi tvoj obraz,
pozabe dviga se oblak,
saj čas prinaša mi poraz!

Iztrgali so me iz rok
ljubečih tvojih, mama!
Zaman je bil tvoj jok in stok:
krvnik je stal med nama.

Prosila strta si, kleče,
še kamen bi se omehčal.
Odvlekli so me, psi, reže:
»Iz njega Nемеc bo postal!«

Bledi ljubi so obrazi,
saj sem še majhen otrok bil,
trdo zveneli so ukazi:
»Le nemško tu boš govoril!«

So dolga leta že minila
od tistih strašnih, težkih dni,
preteklost se je v mrak zavila,
me trpkost, žalost k tlom tišči.

V toplini doma, kjer živite,
težko je razumeti nas.
V objemu staršev ne trpite,
saj slišite le nežen glas.

Zgubili svojo smo mladost,
ljubezni staršev ne poznali,
zato poveže naj nas most:
spomin na nas, ki smo jokali!

Franc Živic

Slikarska razstava o izgnancih 1941–1945 v Mošnjah od 26. 4. – 9. 5. 2010

Vsaka slika govori svojo zgodbo o izgnanstvu, izgnancih, o spominih na tiste čase ali pa prikazuje spominska obeležja, ki ostajajo trajen spomin na kruta in težka leta vojne oziroma izgnanstva.

Med slikarji, ki so ustvarjali ta dela, jih je kar nekaj, ki so izgnanstvo sami doživeli, nekateri so bili rojeni v izgnanstvu, nekaj pa je tudi potomcev ali sorodnikov družin, kot tudi sorodnikov ali potomcev udeležencev NOV.

Vsi pa so svoja dela ustvarjali po trenutnih čustvenih občutkih, po spominih, po pripovedovanju preživelih ali pa kot

dokumentarni zapis krajev in spominskih obeležij; je spomin in opomin – v upanju, da se nam kaj takega ne bi več zgodilo, čeprav na žalost vemo, da se po svetu take grozote dogajajo še kar v velikem obsegu.

Mogoče si nekateri ob tem zatiskajo oči, a sodobne medijske povezave nas vsak dan obveščajo o trpljenju nedolžnih ljudi. Zato ne smemo ostati ravnodušni do takega dogajanja. Slikarji so s svojimi deli počastili 65. obletnico zmage nad fašizmom in nacizmom in vrnitev iz izgnanstva.

Vida Soklič

Slikarska razstava v počastitev zmage nad fašizmom in nacizmom v Mošnjah

Utrinek iz taborišča

Marija je ležala na pogradu. Izmučeno telo je sloko zvila, kajti bilo je zelo hladno in v želodcu je čutila kamen. V njenem naročju se je stiskalo drobceno bitje, njena hči Ana. Bila je pokrita s starim vojaškim plaščem, edinim pokrivalom. Zunaj se je svitalo, medla svetloba je pronicala skozi špranje stare barake in s seboj prinašala neznošen mraz. Slišati je bilo pritajeno stokanje ostalih taboriščnikov. Bolni otroci so vmes naglas zajokali. Včasih so zjutraj zapele ptice – doma, tu niti te ne pojejo, je pomislila Marija. Njena Ana pa je sladko spala, kot bi vedela, da mora užiti slast maminega naročja, dokler še lahko.

»Da mi je le ne bi vzeli,« je premišljevala Marija. Komaj dve leti ima, pa tako je boleha. Marija je imela še dva sinova, starejšega in mlajšega od Ane. Starejšega, Darka, so že odpeljali, čeprav je bil bolan, in za kratek čas vrnili še bolj bolnega. »Vse mi bodo vzeli!« ji je rojilo po glavi. Otroke so odpeljali v druga taborišča. Nihče ni vedel, kaj tam z njimi počnejo in kdaj se bodo vrnili. Nekateri se niso nikoli. Marija je pritajeno zajokala.

S treskom so se odprla vrata barake. Lagerfirer je na ves glas vpil, naj takoj pripeljejo otroke na dvorišče. Marsikdo je hotel prositi za svojega, naj mu ga pustijo, toda nič ni pomagalo. Na dvorišču je bila velika množica otrok, ki so se stiskali k staršem, a so jih paznice neutrudno pehale

na sredino dvorišča, stran od staršev, več ali manj zgrda.

»Ali te ženske nimajo svojih otrok, da so tako grobe?« je pomislila Marija. Njen sin Darko, ki je bil leto in pol starejši od Ane, od strahu ni upal jokati. Molče je obstal, kamor so ga porinili. Ana se je stiskala k mami. Neznana roka jo je zgrabila za ramena in že je bila med množico prestrašenih otrok. Njene oči so begale po neznanih obrazih in iskale pravega. Zagledala ga je – Darka, svojega brata. Stopila je na prste, da ga ne bi izgubila, in se z vso močjo pognala proti njemu. Objela ga je tako močno, da je niso mogli potegniti stran, zlasti ne, ker je tudi Darko, kakor da bi čakal, močno objel Ano. In tako sta stala sredi otrok, krčevito objeta, kakor da bi se utapljala.

Tisti dan je za trenutek nekdo pozabil, da je vojna. Otroke so vrnili staršem. Ampak samo za eno noč. Naslednje jutro so poslali Darka v eno taborišče, Ano pa v drugo.

Po dolgem času so Ano pripeljali nazaj, ravno ko je umiral njen mlajši bratec. Stisnila se je k steni, zlezla v kot in počepnila. Glavo je naslonila na kolena in prestrašeno gledala okrog sebe.

»Ana, kaj me ne poznaš?« je vzkliknila Marija. Ana je prepoznala mamin glas. »Mama!« se je utrgalo iz drobnega bitja, iz oči so privrele solze.

Antonija

Iz uredništva Vestnika DIS

Vljudno prosimo pisce sestavkov za Vestnik DIS, da naj bodo informacije kratke. Pri slikah naj bo napisano, kaj oziroma kdo je na sliki, in pripisano ime fotografa.

Uredništvo si pridržuje pravico, da predolge sestavke krajša.

Uredništvo Vestnika DIS

. Jubileji - Jubileji . Jubileji . Jubileji .

Jože Žibert 90-letnik

Jože Žibert je 4. junija 2010 dopolnil 90 let. Bil je prvi predsednik KO DIS Studenc, in to od februarja 1992 pa do leta 2008, ko je predal vodenje Petru Ruparju.

Bil je zelo dejaven in je s svojim delom veliko prispeval k uspehu Krajevne organizacije kakor tudi celotnega Društva izgnancev. Ob njegovi 90-letnici smo ga

obiskali v domu upokojencev, kjer sedaj živi. Poleg njegovih domačih tudi župan občine Sevnica Srečko Ocvirk in predstavnik DIS Lojze Rupar. Čestitali smo mu za častitljivi jubilej in mu zaželeli še veliko zdravih let.

Lojze Rupar

90-letnica Jožeta Žiberta. Obiskali so ga Alojz Rupar, Srečko Ocvirk in Janez Blas.

99 let Angelce Eržek

Članica Krajevne organizacije Društva izgnancev Slovenije 1941-1945 Trebnje Angelca Eržek je 20. marca praznovala 99. rojstni dan. Za častitljivi praznik smo jo obiskali člani odbora. Sprejela nas je vesela gospa, ki preživlja mirna leta skupaj s hčerko Mihelco ter vnuki in pravnuki.

Z možem sta bila že junija 1941 prisilno izgnana iz Sevnice v Gozd pri Šmarjeti. Živo se še spominja, kako kruto so vojaki ravnali z njimi. Tisto noč so izgnali iz Sevnice 37 družin. Poleg vsega premoženja je zgubila še nerojenega otroka. S težavo sta z možem prišla do Trebnjega in tu dobila pribežališče pri sorodnikih. Mož se je kasneje priključil partizanom in bil junija 1944 ubit.

Vsi ji želimo še vrsto let dobrega zdravlja in vedrega duha.

Predsednik KO DIS Trebnje
Zvone Duh

Angelca Eržek je praznovala 99. rojstni dan. Obiskala sta jo Zvone Duh in Cilka Zupančič.

Urška Lužar, 97-letnica

Obiskali smo našo najstarejšo izgnanko, 97-letno Urško Lužar iz Krmelja, ki živi v Domu starejših krajanov v Sevnici.

Z družino je bila leta 1941 iz Sotelskega izgnana v Nemčijo. Njena pot izgnanke je vodila preko taborišč v Rajhenburgu, Liebenzelli, Betlersdorfu, Apoldi, Bad Sulzi in Buchenwaldu do Weimarja, kjer je dočkala osvoboditev.

Domov so se vračali z avtobusom preko Češke in Madžarske do Subotice, nadaljevali pa z vozom do Pančeva in Zemuna. Tam so sedli na vlak za domovino.

Ga. Urška je vesela srečanj s sorodniki, prijatelji in sokrajanji iz Krmelja, najbolj pa se razveseli svoje najzvestejše skrbnice, gospe Milene Železnik iz Krmelja. Rada obuja spomine na svoja težka mlada leta. Želimo ji vse najlepše.

Ana Hočevar

Urška Lužar z Mileno Železnik (Foto A. Hočevar)

Marija Hudomalj - Mici, naša stoletnica

Marija Hudomalj iz Kisovca pri Zagorju je 4. aprila 2010 praznovala svoj stoti rojstni dan. Rodila se je v Trbovljah, kasneje pa se je preselila v Kisovec, kjer živi še danes.

Člani društva smo jo obiskali na njenem domu, kjer smo se prepričali, da je kljub letom še vedno čila in zdrava ter polna humorja. Na obisku smo obujali

tudi spomine na njena vojna leta, ki jih je zaznamovalo bivanje v taborišču in skupaj z možem delo za partizane.

Ob slovesu smo ji zaželeli še veliko zdravih let in da se ob letu osorej zopet srečamo.

KO DIS Zagorje
Marjeta Pešec

Slavljenka Mici Hudomalj s predsednico KO DIS Zagorje Marjeto Pešec in sorodnikoma

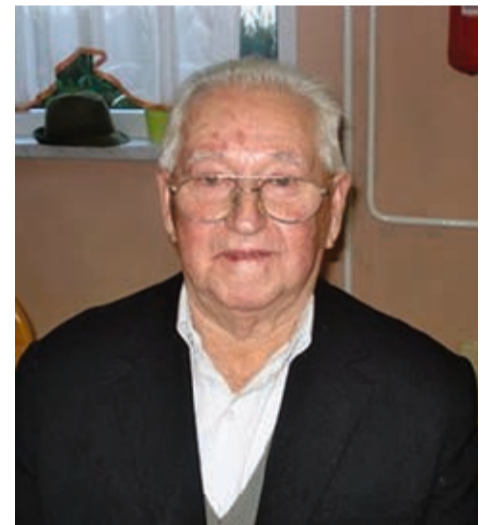
Stanko Slapšak, 90-letnik

Lani jeseni je praznoval 90. rojstni dan naš član Stanko Slapšak iz Krmelja.

Kot vojak stare jugoslovanske vojske je služil v Kninu in bil aprila 1941 prepeljan v taborišče Udine. Od tam se je vrnil septembra 1943. Novembra 1943 je moral na prisilno delo k Nemcem v Šentjanž, od koder se je vrnil k družini na uničeni dom šele ob koncu vojne. Po njegovem spominu je od približno tridesetih sotrpinov on edini še živeči.

Po vojni je bil zaposlen v rudniku in nato v Metalni. Stanko Slapšak je bil kot velik ljubitelj narave 63 let lovec in 75 let čebelar ter vinogradnik. Živi v krogu svoje družine. Ob obisku smo mu zaželeli še mnogo zdravih in ustvarjalnih let.

Ana Hočevar

Stanko Slapšak, 90-letnik (Foto: A. Hočevar)

Janko Levstik praznoval 95 let

Na sliki Janko Levstik, Alojz Rupar, predsednik KO DIS, in članica odbora Hilda Novšak

Na njegovem domu na Mrtovcu pri Boštanju smo obiskali našega člana, ki je 18. 4. 2010 dopolnil častitljivih 95 let.

Izgnan je bil v nemška taborišča, v Echingen in Bad Liebenzell. Živo se še spominja trpljenja in vsega hudega, še posebej bombardiranje vlaka, na katerem je bil tudi sam.

Janko se zelo dobro drži, vsako leto se udeleži zbora članov naše KO. Zanima se za vse, kar se dogaja okoli nas in po svetu. Našega obiska je bil zelo vesel.

Tajnica KO
Hilda Novšak

IZVRŠNI ODBOR DRUŠTVA IZGNANCEV SLOVENIJE 1941-1945

Predsednica:

Ivica Žnidaršič, Ljubljana

Podpredsednika:

Janez Komljanec, Slovenj Gradec
Albin Pražnikar, Izlake

Člani:

Ivan Babič, Buče
Stanislava Biček, Jesenice
Emilija Držanič, Brežice
Maksimilijan Ferek, Ljubljana
Vinko Gabršek, Litija
Sabina Godnič, Komen
Tomaž Hočevar, Koper
dr. Milan Jazbec, Ljubljana
Zdenka Kaplan, Novo mesto
Marjan Košak, Slovenske Konjice
Ana Pirc, Leskovec pri Krškem
Alojz Rupar, Boštanj
Jožica Stezinar, Čatež ob Savi
Marijan Špegelj, Muta
Anka Tomišek, Ljubljana
Franc Vidmar, Žalec
Davorin Zdovc, Maribor
Marija Žnidar, Kamnik

NADZORNI ODBOR

Mira Zalar, Maribor - predsednica
Veronika Kljun, Stara Cerkev

ČASTNO RAZSODIŠČE

Jože Križančič, Ptuj - predsednik
Janez Blas, Sevnica
Olga Kamenov, Ljubljana
Jožef Pograjec, Polšnik
Štefanija Žalec, Ljubljana

VESTNIK

interno glasilo DIS

Za društvo:

Ivica Žnidaršič

Odgovorni urednik:

Jože Križančič

Lektorica:

Alenka Lokar Blatnik

Tisk:

Tiskarna Skušek

Naslov:

Društvo izgnancev Slovenije
1000 Ljubljana, Linhartova c. 13
telefon: 01 - 434 48 80
telefaks: 01 - 434 48 80
email: drustvoizgnancev@siol.net
http://www.drustvo-izgnancev.si

Poslovni račun DIS:

02222-0010570920
Nova Ljubljanska banka

Umrlji člani Društva izgnancev Slovenije

KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti	KO DIS Ime in priimek	Datum rojstva	Datum smrti
KO DIS Artiče			Ana PŠENIČNIK	20. 01. 1925	26. 04. 2009
Franciška MĹAKAR	21. 02. 1932	28. 11. 2009	Ana STANIČ	02. 02. 1922	2009
Ivan OMERZO	15. 09. 1927	08. 04. 2010	Jože STANIČ	06. 11. 1921	10. 10. 2009
Ivan STRGAR	18. 11. 1926	04. 01. 2010	Franc VOLČANJK	17. 11. 1930	22. 12. 2009
KO DIS Bizeljsko			KO DIS Kočevje		
Barbara GREGL	10. 12. 1920	22. 02. 2010	Janez OŠTIR	27. 11. 1929	06. 03. 2010
Neža ZALOKAR	24. 04. 1925	09. 04. 2010	KO DIS Komen		
KO DIS Brestanica			Gabrijela ADAMIČ	24. 03. 1917	14. 03. 2010
Franc MĹAKAR	-	21. 04. 2010	KO DIS Koper		
Štefan MARJETIČ	26. 12. 1936	20. 03. 2010	Anton ŠPEH	27. 11. 1924	21. 11. 2008
KO DIS Bohinj			KO DIS Krška vas		
Božidar MEDIC	29. 11. 1927	27. 04. 2010	Antonija KOMOČAR	04. 05. 1903	11. 2009
Lovro RAVNIK	18. 07. 1931	10. 02. 2010	Martin ŠTEFANIČ	10. 05. 1937	04. 2010
KO DIS Boštanj			KO DIS Lenart		
Ciril DOLINŠEK	23. 11. 1928	18. 04. 2010	Cecilija KRUNIČ	25. 11. 1915	10. 04. 2010
KO DIS Buča			Marjana MARKS	01. 06. 1931	30. 04. 2010
Alojzij PEVC	16. 05. 1938	28. 04. 2010	KO DIS Leskovec pri Krškem		
Ana VAJS	04. 04. 1929	13. 04. 2010	Alojz BOGOLIN	22. 11. 1922	20. 01. 2010
Franc ŽNIDARIČ	20. 02. 1935	11. 11. 2009	Marija KLAVŽER	02. 12. 1928	10. 02. 2010
KO DIS Celje			Marija PACEK	04. 01. 1921	12. 01. 2010
Anton BLAŽIČ	10. 08. 1933	18. 04. 2010	Leon VRHOVŠEK	05. 04. 1928	15. 03. 2010
Martin RAZBORŠEK	28. 01. 1928	08. 02. 2010	KO DIS Maribor		
KO DIS Cerklje ob Krki			Branko CIMERMAN	07. 01. 1923	11. 03. 2010
Jožef ARH	06. 07. 1928	04. 01. 2010	KO DIS Maribor Tabor		
Roza KLUN	13. 10. 1924	17. 03. 2010	Marija ALBREHT	27. 05. 1927	12. 12. 2009
Jože KRANJC	02. 02. 1941	28. 02. 2010	Ivan BOŽIČ	12. 02. 1921	04. 01. 2010
Ivan OŠTIR	1941	30. 01. 2010	Jože GERŠAK	04. 02. 1940	03. 2009
Fanika PETRANOVIČ	15. 12. 1941	02. 04. 2010	Marija KROFIČ	10. 03. 1923	04. 01. 2010
Marija ŠKVARČ	21. 01. 1926	13. 02. 2010	Ema KUGY-ERJAVŠEK	15. 06. 1918	09. 02. 2010
KO DIS Dobova			Ivan LIKAR	03. 02. 1928	04. 04. 2009
Ana ANTOLOVIČ	25. 10. 1912	20. 01. 2009	Sonja PIŠČANC	01. 05. 1913	02. 02. 2010
Marija BOŽIČ	29. 11. 1935	23. 12. 2009	Stojan VRABL	29. 01. 1932	29. 06. 2009
Danica DERŽIČ	22. 03. 1929	02. 02. 2009	Vinko ŽGAJNAR	05. 10. 1930	31. 12. 2009
Ljudmila DERŽIČ	13. 06. 1923	19. 10. 2009	KO DIS Novo mesto		
Jože DRUGOVIČ	16. 05. 1931	25. 05. 2009	Rozalija TEŠAR	29. 11. 1920	05. 01. 2010
Jože FERENČAK	12. 02. 1936	21. 07. 2009	KO DIS Polje ob Sotli-Bučje		
Franc ILJAŠ	05. 08. 1931	27. 12. 2009	Anton ŠTEFANČIČ	25. 11. 1930	06. 04. 2010
Marija KOS	06. 10. 1940	28. 04. 2009	Mirko TURK	10. 03. 1935	05. 03. 2010
Marija KOVAČIČ	08. 03. 1921	24. 12. 2009	Jože VAJDIČ	13. 02. 1921	30. 03. 2010
Anton OGOREVC	23. 08. 1927	10. 07. 2009	KO DIS Ptuj		
Antonija PETELINC	22. 10. 1930	16. 06. 2009	Marija-Majda ALEKSIČ	1931	18. 12. 2009
Milka PETRIŠIČ	28. 07. 1924	26. 12. 2009	Milan DOBLJEKAR	21. 04. 1921	19. 03. 2009
Avgust POLOVIČ	01. 07. 1932	14. 06. 2009	KO DIS Radeče		
Stanislav PROSELC	01. 08. 1926	16. 10. 2009	Marlenka SAVINC	1925	28. 02. 2010
Zinka RADANOVIČ	08. 05. 1926	07. 05. 2009	Natalija SKOPORC	07. 03. 1931	04. 2010
Anton SLUGA	12. 01. 1926	11. 04. 2009	KO DIS Rajhenburg		
Vinko ŠELER	04. 09. 1923	12. 09. 2009	Štefan MARJETIČ	26. 12. 1936	20. 03. 2010
Štefanija ŠTOJS	11. 12. 1919	19. 08. 2009	Franc MĹAKAR	-	21. 04. 2010
Franc TOMŠE	02. 04. 1930	01. 01. 2009	KO DIS Radovljica		
Branko VEBLE	06. 12. 1944	14. 01. 2009	Marija MULEJ	13. 07. 1936	07. 03. 2010
Franc VIDMAR	17. 08. 1929	27. 11. 2009	KO DIS Ravne na Koroškem		
Franc ZAJC	28. 10. 1931	25. 01. 2009	Alojz HARUM	09. 06. 1919	18. 03. 2010
Jožefa ZUPANČIČ	02. 12. 1932	18. 04. 2009	Anton ZDOVC	28. 12. 1934	12. 04. 2010
KO DIS Dole pri Litiji			KO DIS Sevnica		
Jožefa CELESTINA	07. 01. 1929	11. 03. 2010	Janez GOLOB	24. 03. 1926	02. 02. 2010
KO DIS Domžale			Ivanka MOTORE	06. 02. 1928	12. 03. 2010
Lucija POGAČAR	31. 01. 1923	22. 09. 2009	KO DIS Slovenska Bistrica		
KO DIS Gornja Radgona			Milena KOVAČIČ	-	28. 11. 2009
Zdravko VIDMAR	24. 09. 1934	01. 2010	KO DIS Studenec		
KO DIS Grosuplje			Ivanka STARC	01. 01. 1921	03. 03. 2010
Ivana JANEŽIČ	13. 11. 1923	27. 03. 2010	KO DIS Šentjur pod Kumom		
KO DIS Hrastnik			Terezija BAJDA	03. 10. 1928	01. 04. 2010
Ana GUNZEK	11. 08. 1932	08. 2009	Pavla HANČIČ	01. 09. 1931	05. 03. 2010
Ivan PELKO	30. 09. 1931	04. 04. 2010	Rozalija KOS	17. 07. 1925	28. 03. 2010
Terezija PLEVEL	12. 10. 1922	30. 03. 2010	KO DIS Škofja Loka		
Elizabeta VREČAR	20. 09. 1943	19. 12. 2009	Jože IVANJŠEK	17. 11. 1932	28. 04. 2010
Marija ZUPAN	19. 08. 1921	24. 03. 2010	Leopoldina POTOČNIK	28. 10. 1918	28. 02. 2009
KO DIS Jesenice			KO DIS Trbovlje		
Alojz GROŠELJ	12. 01. 1931	22. 11. 2009	Marija HERMAN	16. 01. 1934	07. 01. 2010
Friderik HLEBANJA	02. 09. 1937	12. 02. 2010	Amalija KAVŠEK	20. 03. 1925	19. 03. 2010
Avgust HRIBERNIK	23. 08. 1912	16. 11. 2009	Maks KORITNIK	23. 09. 1929	08. 03. 2010
Zdravko MEŽEK	05. 02. 1928	24. 01. 2010	Nada ŽVEGLIČ	16. 04. 1930	26. 04. 2010
Miloš NIKOLAVČIČ	06. 04. 1930	24. 01. 2010	KO DIS Zagorje		
KO DIS Kamnik			Miroslav BORIŠEK	21. 05. 1928	15. 03. 2010
Rudolf GALIN	1925	03. 2010	Leopolda PEČAR	03. 11. 1912	27. 03. 2010
Ivan KLEMEN	1930	04. 2010	Fortunat RAZBORŠEK	18. 10. 1932	22. 03. 2010
Rozalija PRELESNIK	1926	2010	Vida ROGELJ	13. 08. 1925	06. 03. 2010
Ana REPŠE	1921	03. 2010	KO DIS Kapele		
KO DIS Kapele			Anka ČERNELIČ	11. 11. 1912	31. 01. 2009
Anka ČERNELIČ	11. 11. 1912	31. 01. 2009	Karel KOVAČIČ	27. 07. 1931	23. 06. 2009
Karel KOVAČIČ	27. 07. 1931	23. 06. 2009	Franc KROŠELJ	27. 12. 1925	07. 01. 2010
Franc KROŠELJ	27. 12. 1925	07. 01. 2010	Jožefa NOVOSELC	04. 11. 1921	18. 02. 2010
Jožefa NOVOSELC	04. 11. 1921	18. 02. 2010	Neža POŽAR	04. 10. 1919	06. 05. 2009
Neža POŽAR	04. 10. 1919	06. 05. 2009			